

Færder nasjonalpark

Dato: 26.06.19

Revidert budsjettforslag 2019

Hva saken gjelder

I styremøte av 11.4 ble budsjettforslaget for 2019 behandlet og vedtatt, med en tildeling på kr 930.000 kr. Som en oppfølging av møtet ble det vedtatt å ta inn tilskuddet til Krafttak for kyststorsken på kr 75.000.

I etterkant av møtet har forvaltningen blitt kontaktet av Miljødirektatet med tilbud om å søke ekstra midler. Etter søknad kom en tilleggsbevilgning på kr 450.000 fra Miljødirektoratet.

Til orientering ble Færder nasjonalpark sin Besøksstrategi faglig godkjent av Miljødirektoratet i brev av 29.5.19, og nå sendt på høring med frist 1.9.2019.

Vurdering

I første utkast av budsjettforslag ble kr 75.000 til kysttorskprosjektet satt på vent for vurdering i andre halvår siden bevilgning var mindre enn omsøkt. Det vurderes imidlertid som viktig å støtte opp under videre arbeidet med dette prosjektet, dette er også i tråd med signaler fra styret. Tilskuddet til kysttorskprosjektet er derfor tatt inn i sin helhet.

Arbeidet med informasjonstavler er godt i gang, og viktige infallsporner som Østre Bolæren og Verdens Ende får nye tavler. For kontinuitet og helhet er det ønskelig å fortsette denne prosessen og derfor foreslås det økt bevilgning til dette prosjektet. Infopunktet på Østre Bolæren har vært ønsket igangsatt lenge, og med økte midler kan dette prosjektet fullføres i løpet av høsten/vinteren. Arbeidet med ny utstilling kan også igangsettes ved hjelp av eksterne tjenester.

Miljødirektoratet er opptatt av at prosjekter som er igangsatt skal prioriteres. Under budsjettprosessen ble det kuttet i flere poster, og det er derfor forvalters mening at postene økes for å gjennomføre ønskede prosjekter fullt ut. Det pågående arbeid med beitekoordinator og utprøving av beiting uten gjerder er viktig arbeid for å få en bedre kontroll med skjøtsel av verneverdiene, og foreslås derfor økt.

Anbefaling

Det anbefales at arbeidet med informasjonstavler og informasjonspunkt styrkes. Det anbefales videre at igangsatte prosjekter med beitekoordinator og skjøtsel justeres for å fullføres på en tilfredsstillende måte.

Færder nasjonalpark

Dato: 26.02.19

Budsjett og prioriteringer 2019, nasjonalparkstyret

- **Innledende kommentarer**
  - **Bestilling til Statens naturoppsyn**
  - **Tiltak i naturvernområder**
  - **Nasjonalparkstyret: drift, forvaltningsplan, besøksstrategi**
-

INNLEDENDE KOMMENTARER

Forvaltningsplan

Færder nasjonalpark har en komplett, godt dokumentert og gjennomarbeidet forvaltningsplan. Denne ble godkjent av Miljødirektoratet i 2017. Alle omsøkte tiltak er forankret i forvaltningsplanen.

Trusler/skjøtsel

All de prioriterte skjøtselstiltakene har som formål å redde kulturbetingete naturtyper som er truet av gjengroing. De fleste tiltakene er videreføring av pågående arbeid, noen få er oppstart av skjøtsel. Det er stort innslag av kulturbetingete naturtyper i Færder. Ca. 40 % av rødlisteartene i nasjonalparken er knyttet til kulturbetingete naturtyper og kantsonene ut mot andre naturtyper og sjøen. Skjøtsel av disse områdene er derfor svært viktig for det biologiske mangfoldet.

Færder nasjonalpark sitt viktigste bidrag til «familien» av norske verneområder er det svært høye biologiske mangfoldet.

Bekjempelse av de svartlistede artene rynkerose og mink føres videre på 2018 - nivå. Den truer flere verneverdige naturtyper og arter i området.

Beitekoordinator

Organisering av beitingen har fått et betydelig omfang i Færder nasjonalpark. Dette skyldes store forekomster av kulturbetingete naturtyper og tilpasning av beitereregimer til det biologiske mangfoldet. Her må det brukes skreddersøm fra område til område. Vår erfaring er at dette er

en krevende oppgave som det er vanskelig å overkomme for nasjonalparkforvalter (vår erfaring er at en nasjonalparkforvalter i denne type nasjonalpark er for lite). Etter inspirasjon fra Kosterhavet nasjonalpark ønsker nasjonalparkstyret å etablere en prøveordning i 2019 med en beitekoordinator, som kan følge opp beitereregimer, slått, gjerder og ikke minst samarbeidet med de ulike dyreholderne. Dette arbeidet er svært viktig dersom vi skal klare å forvalte det store biologiske mangfoldet i Færder nasjonalpark på en god måte.

Informasjon

Det er et omfattende behov for informasjon i Færder nasjonalpark, som er en av de aller mest brukte nasjonalparkene i Norge. De fleste nasjonalparkene har et begrenset antall innfallsporter. I de marine nasjonalparkene i Oslofjorden kommer de besøkende fra alle kanter med båt, fra et stort antall båthavner. Vi har også et stort antall båtgjester som kommer utenfra.

Vi viser til møte med Miljødirektoratet den 14. desember 2017, der det ble avklart at arbeidet med infopunkt Østre Bolæren og informasjonstavler må prioriteres. Dette arbeidet er godt i gang og må videreføres i 2019. I 2019 vil Innfallsporene Verden Ende og Østre Bolæren ha prioritet. Vi må også fullføre arbeidet med informasjonstavler på noen av øyene, i tråd med besøksstrategien.

Forvaltningsplanen og besøksstrategien legges til grunn for arbeidet i 2019.

Samarbeid

Det er bygget opp et omfattende samarbeid knyttet til Færder nasjonalpark. En rekke tiltak representerer samarbeid mellom flere aktører.

Det foregår nå en kraftig styrking av kunnskapsgrunnlaget for det marine miljøet i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker. Takket være et omfattende samarbeid mellom private finansieringskilder (Med DNB som hovedfinansieringskilde) berørte forvaltninger, forskningsmiljøer og interesseorganisasjoner har vi nå under arbeid «Krafttak for kysttorsken» og «Frisk Oslofjord», med et samlet prosjektbudsjett på ca 35 mill.

Mye av skjøtselsarbeidet blir utført av frivillige, attføringstiltak finansiert gjennom NAV og Skjærgårdstjenesten. Mange private grunneiere står også for viktige skjøtselstiltak.

UKL i Vestfold er praktisk talt sammenfallende med Færder nasjonalpark. Nasjonalparken og UKL har et tett samarbeid.

Krafttak for kysttorsken

Dette er et felles pilotprosjekt i Færder og Ytre Hvaler og har til formål å styrke det biologiske mangfoldet i marint miljø, med særlig vekt på restaurering av kysttorskstammen. Arbeidet i dette prosjektet skal munne ut i tiltak for å bevare torsken og andre fiskeslag, gjennom opprettelse av bevaringsområder og miljøtiltak.

Krafttak for kysttorsken er et samarbeid mellom en rekke aktører; Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, Havforskningsinstituttet, Vestfold og Østfold fylkeskommuner, nasjonalparkstyrene i Færder og Ytre Hvaler og Miljødirektoratet og lokale fiskere. Dette arbeidet kan få stor overføringsverdi til andre deler av Kyst Norge.

Programmet er prioritert av Klima- og miljødepartementet. Programmet forutsetter en gjensidig økonomisk og faglig forpliktelse fra alle parter som deltar: Miljøforvaltningen, Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet, Vestfold og Østfold fylkeskommuner og nasjonalparkstyrene i Færder og Ytre Hvaler. Nasjonalparkstyrene og de to fylkeskommunene har forpliktet seg til hver å bidra med kr. 75 000 til dette arbeidet i 2017 og 2018, til sammen kr. 300 000 pr. år.

Bjørn Strandli har en overordnet koordinering av dette prosjektet.

Frisk Oslofjord

Frisk Oslofjord er et nytt program i 2019, for styrking av kunnskapsgrunnlaget i det marine miljøet i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker. Bakgrunnen for programmet er den svekkede miljøtilstanden i fjorden og at flere fiskeslag har gått sterkt tilbake. Programmet har et budsjett på ca. 30 mill. Målet er at man innen 2021 skal lage et marint økologiske grunnkart for området og en kunnskapsbank til bruk i undervisning og folkeopplysning. Hensikten med dette er å skape et bedre grunnlag for forvaltning av dette fjordområdet og en styrking av befolkningens kunnskap om det marine miljøet.

Det økologiske grunnkartet vil vise:

- Naturtypenes utbredelse og tilstand
- Klassifisering av verneverdier
- Klassifisering av miljøbelastninger og behov for tiltak
  - Sjøbunnens nedslammingsgrad
  - Tilførsler av næringssalter og jordpartikler
  - Miljøgifter
  - Fremmede arter
  - Marint avfall og tekniske inngrep
- Saltholdighet og temperaturvariasjon
- Bølgepåvirkning og havstrømmer

Følgende organisasjoner deltar i programmet:

Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker, Vestfold og Østfold fylkeskommuner, interesseorganisasjoner, Fiskeridirektoratet, Miljødirektoratet, Havforskningsinstituttet, NIVA, Kongsberggruppen, NGU og Statens Kartverk.

Nasjonalparkene er prosjekteier.

Bjørn Strandli har en overordnet koordinering i dette prosjektet, inn mot forvaltningen og prosjektets styringsgruppe.

Krafttak for kysttorsken og Frisk Oslofjord har felles styringsgruppe med Roar Jonstang som styreleder.

BESTILLING TIL SNO

Basisoppdraget:

Oppgave	Ansvarlig	Omfang	Merknader
<p>Gjennomføring av SNOs ordinære oppsyn i nasjonalparken, i henhold til nasjonalparkforskriften.</p> <p>Ordinært arbeid med skjøtsel begrenses til å administrere tiltak. Følgende deler av oppsynet gis prioritet:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ilandstigningsforbud - Ulovlig fiskeredskap, i samarbeid med Fiskerioppsynet - Vannscooter - Båndtvang - Bålbrenning/grilling på fjell - Fjerning og flytting av rullestein		16 månedsverk	

<ul style="list-style-type: none"> - Ulovlig utlegging av bøyer og andre tekniske installasjoner - Sjøfugljakt <p>Faglig krevende oppgaver som f.eks. bekjempelse av rynkerose og mink samt overvåkingsoppgaver, må fortsatt utføres av SNO. Skjærgårdstjenesten kan påta seg oppgaver med sprøyting av rynkerose i 2019 (er nå sertifisert)</p> <p>Følgende overvåking prioriteres:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Sjøfugl - Utvalgte rødlistede karplanter, bistand til Botanisk museum - Havørn - Ferdsestellere 			<p>Overvåking av karplanter utføres hovedsakelig av Botanisk Museum, Oslo.</p>
---	--	--	--

Tilleggsbestilling innenfor SNOs stillingsramme:

Oppgave	Ansvarlig	Omfang	Merknader
Følge opp lokaliteten med kammarimjelle på Østre Bolæren	SNO	0.1 ukeverk	
Aksjon i Moutmarka, oppsyn, presse, hovedvekt på løshunder	SNO/forvalter	1 ukeverk	
Delta i videre utvikling av besøkssenteret	SNO	2 ukeverk	
Delta i samarbeidsmøter	SNO	1 ukeverk	

BUDSJETT, BEVILGNING FRA MILJØDIREKTORATET

- Tiltak i naturvernområder

Oppgave	Ansvarlig	Omfang	Merknader
<p><u>Krafttak for kysttorsken, videreføring.</u> Formålet med prosjektet er å gjennomføre tiltak for å redde kysttorsken og andre truede fiskeslag i Ytre Oslofjord. Aktuelle tiltak er restaurering av naturtyper og opprettelse av bevaringsområder. Styret har forpliktet seg til å delta i et større spleiselag i dette prosjektet. Saken er prioritert i KLD og inngår i tildelingsbrevet til M.dir. Elisabet Rosendal deltar i styringsgruppen.</p>	Styret	75 000	<p>På vent, vurdere på nytt i annet halvår. Ikke prioritert i mdir. i og med at midler er bevilget fra dep. allerede.</p> <p>Avhenger av utvikling i andre prosjekter</p> <p>Være oppmerksom på at Krafttak for kysttorsken er redusert, i og med at design av torskefredningen er løfte ut av prosjektet og nå blir ivaretatt direkte fra Fiskeridir. og Fiskerdep.</p>
<p><u>Informasjonstavler Østre Bolæren, Verdens Ende, Hvalø og Ildverket</u></p> <p>Egeninnsats infotavler fra Birgit Brosø (FM), legges bl.a. inn i spleiselag med Færder kommune, Verdens Ende og Østre Bolæren:</p> <p><u>infoknutepunkt Østre Bolæren, videreføring</u></p> <p>Vi viser til eget møte med mellom Olav Nord- Varhaug og nasjonalparkstyrets leder den 14.12.17 om denne saken. I dette møtet ble det avklart at informasjonstiltak blir prioritert fom. 2018.</p>	Styret	<p>145 000</p> <p>120 000</p> <p>465 000 M.dir. 250 000 bank <u>50 000 OF</u> 765 000</p>	<p>Arbeidet med informasjonstavlene har hatt en god framdrift. Vi regner med å bli ferdige med tavlene ute i parken i 2019. Samarbeid/spleiselag med Færder kommune om Østre Bolæren og Verdens Ende.</p> <p>Infopunkt Østre Bolæren er godt i gang, med fasader og planløsning . Vi regnet lenge med at kommunen som huseier ville bruke sine rammeavtaler i gjennomføringen av byggearbeidene. I høst fikk vi vite at kommunen allikevel ikke ville gjøre dette, og at nasjonalparkfor-</p>

<p>Informasjon og informasjonsstrategi er grundig behandlet i godkjent forvaltningsplan og denne legges til grunn i informasjonsarbeidet.</p> <p>Besøksstrategien har vært til faglig gjennomgang i M.dir. i 2018.</p> <p>Øya Østre Bolæren er en svært viktig innfallsport til Færder nasjonalpark, med god infrastruktur, rutegående transport og stor gjestehavn med servering og overnattingsmuligheter. Jf. målsetting i forvaltningsplanen ønsker vi nå å etablere et infopunkt i havna på Østre Bolæren. Det er inngått et samarbeid med Færder kommune som grunneier om disponering av en mindre bygning til dette formålet. En egen samarbeidsgruppe arbeider nå med denne saken (frivillige knyttet til Østre Bolæren, Oslofjordens friluftsråd, Færder nasjonalpark, besøkssenter Færder nasjonalpark og Færder kommune som grunneier).</p> <p>Foruten gode informasjonstavler, kreves noe bygningsmessig tilrettelegging på Østre Bolæren, kr. 450 000.</p> <p>Østre Bolæren og Verdens Ende er hovedinnfallsporter til nasjonalparken. Skiltplaner og god skilting på disse stedene blir prioritert i 2019, i samarbeid med Færder kommune.</p>			<p>valtningen selv må organisere innhenting av pristilbud for de tekniske arbeidene. Arbeidet med modifisering av bygningen har derfor blitt forsinket.</p>
<p><u>Beitekoordinator,</u> <u>pøveordning.</u></p>	<p>Styret</p>	<p>125 000</p>	

<p>Dette er et viktig tiltak for å få til skreddersøm på beitingen, slik at det biologiske mangfoldet forvaltes på en god måte. Dette har vist seg arbeidskrevende og det er vanskelig for forvalter å overkomme dette på en forsvarlig, i tillegg til alle andre oppgaver. Kosterhavet nasjonalpark har svært god erfaring med en slik ordning.</p>			
<p><u>Etablering av trådløse gjerder i Moutmarka</u> Moutmarka er et av Vestfolds viktigste friluftsområder. Beitingen har medført svært mye fysiske gjerder/stengsler for friluftslivet. Vi ønsker å prøve ut elektronisk gjerdesystem; innkjøp av elektroniske klaver til 30 dyr.</p>		60 000	
<p>Rydding og gjerding i Moutmarka, nofence, videreføring Ryddesag til velforeninger</p>	Styret	50 000	Krever tidlig avklaring, forhåndsgodkjenning
<p>Restaurering av kantsoner med gammel eik på Hvalø, Flytting av gjerder, porter, videreføring</p>	Styret		Krever tidlig avklaring, forhåndsgodkjenning
<p>Rydding og gjerding i tørreng sydvest på Froungen, videreføring</p>	Styret		Krever tidlig avklaring, forhåndsgodkjenning
<p>Slått, rydding og gjerding, Mellom- og Østre Bolæren, videreføring</p>	Styret	140 000	
<p>Rydding av kratt og buskfuru på Sandø nord og nordøst, videreføring</p>	SNO Styret		Krever tidlig avklaring, forhåndsgodkjenning
<p>Slått Steinkloss, videreføring</p>	Styret	5 000	
<p>Bekjempelse av rynkerose, videreføre på følgende områder: Sandø, Store Færder, Hoftøya, Ramsholmen, Trollholmen, Mellom Bolæren, Moutmarka, Masseløy, Vestre Bustein mfl.</p>	SNO	50 000	

Bekjempelse av mink, videreføring, elektroniske varsklere	SNO	80 000	Februar, krever tidlig avklaring. Utvidelse til indre skjærgård
Tilrettelegging av bålpanner på de mest brukte strandområdene, skåne viktige tørrenger og forebygging av brann, slutføring	Styret		Produksjon, montering, transport. Spleiselag med friluftsmidler fra kommunene. Slutføring av 2019
Sjøfugltelling, videreføring	SNO	15 000	Ønskelig med bedre kunnskap om hekkesuksess, geografiske endringer og virkninger av forstyrrelse og minkbekjempelse. Fm tar et helhetlig ansvar for hele Vestfoldkysten.
Strandrydding i sjøfuglområder, videreføring	SNO		Bruke andre tilskuddsmidler
Ildverket og Froungen: Slutføring av hogst + stubberfresing	SNO	90 000	
Fjerning av gran og gjerding i hagemark, Søndre Årøy, videreføring	Styret	100 000	
Store Færder, rydde rundt kulturminne sammen med Vestfold Fylkeskommune (gammel fyr ruin fra 1600 tallet)	Styret	5 000	
Reparasjon av batterihytta på Leistein			
Tur app - Tønsberg/Færder regionen, oppdateringer, videreføring			Spleiselag: nasjonalparken, Færder, Tønsberg, Besøkssenter, Fylkeskommunen
Grinder til sjøtransport av beitedyr		5000	

Sum

1 830 000

- **Nasjonalparkstyret: drift, forvaltningsplan, besøksstrategi mv.**

Nasjonalparkstyret, drift	250 000
Styremøter, rådgivende utvalg	70 000
Drift av nettside, informasjon mm.	90 000
Drift av båt 25 000	25 000
Kjøp av tjenester, Skjærgårdstjeneste mm.	50 000
Færderseminaret	10 000
Forsikring frivillige	5 000
Slutføring av forvaltningsplan og besøksstrategi	160 000
Tilrettelegge nettinformasjon om forvaltningsplanen	10 000
Slutføring av besøksstrategien, grafisk produksjon, nettsideinfo og trykking	70 000
Innarbeiding av forvaltningsplanen hos grunneiere og andre interessenter, informasjonstiltak videreføring	80 000